

Numerul 47.

Oradea-mare 20 novembre (3 decembre) 1905.

Anul XLI.

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8. pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Rostul vieții.

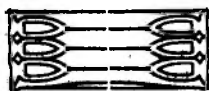
*Stau și privesc l'al lumii joc
S-aștept la roata de noroc,
Să văz pe zilele-mi remase
Ursita care soarte-mi trase,
Și rostul vieții-l talmăcesc.*

*Și gându-l torc și îl sucesc,
Dar firul nu-l mai isprăvesc,
Căci ori visez noroc prea mare,
Ce nu-i pe-a lumilor hotare,
Și-ajung edenicul estaz;*

*Ori adâncită în trecut,
Îmi pare-un paradis pierdut,
Aceasta lume 'nșelătoare,
Cu-a tinereții sărbătoare,
Ce se sfârșește c'un neant.*

*Tot stau și cumpăna o trag
Pe al vieții șubred prag,
Căci trupu-l trage greu pământul,
Iar sufletul își ia avântul
Spre soarele făr' de-asfințit.*

MARIA BAIULESCU.

Vasile Alecsandri.

(Fine.)

Mai sus am vorbit despre doine, au ramas baladele și horele.

Baladele sunt niște poeme istorice, cari proslăvesc strălucirea domnilor și boerilor din trecutul măreț. Povestesc cu emfasă despre vitejia și stărnicia Românului din luptă, preamăresc patriotismul voinicilor, frați cu codru, cari își știu iubi țara tot așa ca și pe mândra lor, înșiră fapte vitejești săvârșite prin codri și lunci, prin plaiuri și văi, scot la iveală ura Românului în contra streinismului și descriu cu plasticitate turbarea, cu care isbiau Românii în oardele barbare, cari le cotropiau moșia, câștigată prin sânge. Infățișează tipuri de haiduci și fapte de ale lor. Aceștia sunt fiii poporului și binefăcătorii săracilor, iar nu tâlhari ordinari. În ei se manifestă mai ales eroismul țaranului.

Dintre baladele adunate de Alecsandri, amintesc ca cele mai însemnate următoarele: Miorița, (din care am citat mai sus) Inelul și năframa, Mihul Copilul, Brancoveanu Constantin, Ștefan Vodă și codrul (pe care o și citez), Toma Alimaș, Tudor Vladimirescu și altele.

Horele sunt cântecele de veselie ale poporului nostru. Ele sunt inspirațiunile momentelor vesele ale țaranului român. Se nasc din glume, dragoste, întortocheri de vorbe, caricaturi, păcale etc. Menirea lor e de a înveseli, alungă mai ales în zile de sărbători și de dumineci năcazurile de peste săptămână ale țaranului și a-i înșenina în treacă fruntea-i mohorâtă.

Între anii 1842 - 1852 scrie „Doinel”, „Lăcrămioarele” și „Suvénire”. Influența poeziei populare se vede în toate, dar mai ales în dragălașa doină: „Mărioara Florioara”.

La Moldova cea frumoasă
Viața-i dulce și voioasă.
L'al Moldovei dulce soare
Crește floare lângă floare.

Dar umblareai frățioare
Nouă ani întregi cu soare

Floricioă n'ai găsi,
Păsărică n'ai zări
Ca Mărioara
Florioara,
Zina munților
Sorioara florilor!

Cetesc dintre acestea ca cea mai frumoasă pe Groza, în care de altfel se vede mai multă subiectivitate. (Vezi Opere complete, poezii de Alecsandri ediț. Minerva p. 9).

Lăcrămioarele sunt espresiunea simțemintelor sale de dragoste față de iubita sa. Amorul lui e lin, blând și sincer; jignirea nu-l face să dispereze și să izbucnească în blăsteme în contra Dumnezeuirii, sau să-și dorească moartea, cade numai într'o tristeță naturală și versurile sale sunt îmbrăcate într'un doliu pe care-l poartă barbatul după moartea femeii sale. (Cetește; 8 Martie, Despărțirea, Așteptarea, Steluța).

Cât de liniștit e el chiar și când moartea îi răpește pe aceea pentru care inima lui bătuse atât de tare! Ii moare iubita, îi moare gingașa Elena Negri, se rupe firul unui amor sacru, amor platonice și totuși el își păstrează liniștea, nu voește să se depărteze de pe pământul acesta, pe care mai avea încă atâtea de isprăvit, închină numai Lăcrămioarele sale steluței, în care întrezărește strălucind iubita sa...

Veniră vremile cele mari, timpul libertății popoarelor, anul 1848. În țerile românești, unde jugul apasă despotice pe grumazii țaranului, încă se făcū o încercare de a răsturnă regimul despotilor, dar fără reușită norocoasă. Revoluțiunea fu innăbușită și capii trimiși în exil.

Vasile Alecsandri părăsi dulcea-i patrie Moldova și plecă spre Paris Plin de durere și de dor față de ea scrie versurile următoare:

Scumpă țeară și frumoasă,
O Moldovă, țeara mea,
Cine pleacă și te lasă
E pătruns de jale grea.

Iată ceasul de pornire,
Iată ceasul mult amar:
Veselie, fericire,
Eu le las pe-al tău hotar.
Adio! remăi ferice,
Ferice, să te gădesc!

În Paris Alecsandri nu stă în neactivitate, ci caută să facă țeara sa cunoscută înaintea străinilor, parte prin memorii, adresate politicianilor dătători de ton în politica europeană, parte prin conferințe ținute acolo. Tot în Paris scrie el și poezia sa: „Deșteptarea României“ (o cetește), care avu rezultatul, că

guvernul lui Mihai Sturza căzu și se dădu amnestie generală.

La Brașov Alecsandri scrie poezia sa „Moțul și țaranul“, iar când trecū printre piscurile Carpaților, paznici naturali ai avutului românesc, Alecsandri scrie memorabila sa poezie „Sentinela română“, care se înșiră printre poeziile sale intitulată „Mărgăritarele“, cari conțin amintiri din pribegie și afară de acestea câteva poeme eroice ca: Visul lui Petru Rareș, Înșiră-te Mărgărite, Banul Măracine și altele. Pribeagul poet vede în imaginația sa în vârful Carpaților neclintita sentinela trimisă de Maica Romei, stând la căpătâiul Românișmului și când poetul îi zice: „O viteză neferice! Ai să perî în câmp aice“, el răspunde, că nu există putere omenească, care să-l repună.

Întors în țeară, el se așază la muncă titanică pentru a-și fericî țeara și fericirea asta n'o vedea el decât în Unirea principatelor. În 1856 se formează marele comitet al Unirei, în frunte cu Alecsandri, Cogălniceanu, Negri și alții. Tot în acest an, în urma decisului tratatului dela Paris, se dă Românilor moldoveni o parte din Basarabia răpită cu sila din partea Rușilor despoți încă în anul 1812. Cu ocazia asta Alecsandri scrie marșul:

Drum bun, toba bate,
Drum bun, bravi Români,
Cu sacul pe spate,
Cu armele 'n mâni.

Hai cu Domnul sfântul,
Haideți peste Prut,
Să luăm pământul
Care l-am avut.

Cântând acest marș se duc căciularii români, să-și reocupe moșia furată...

Pe timpul alegerii divanurilor ad-hoc guvernul întreprinde cele mai groaznice abuzuri pentru a fărîmă solidaritatea comitetului Unirei, falsifică listele de alegeri, suspendă ziare, închide pe patrioți, în sfârșit întreprinde o luptă disperată pentru a-și susține puterea. Moldova e prigonită din toate părțile. Dujmanii interni mișună ca mănătorii vermi ai ladului. Alecsandri, ne mai putând suferi atacurile barbare ale dujmanilor, scrie poezia sa „Moldova“, în care blăstămă într'un blăstăm de foc pe toți dujmanii țării:

Blăstămul țării curând să cadă
Pe capul vostru nelegiuit;
Blăstăm și ură, lumea să vadă
Cât reu în lume ați făptuit.
Fie-ve viața neagră, amară,
Copii să n'aveți de sărutat;
Să n'aveți nume, să n'aveți țeară,
Aici să n'aveți loc de 'ngropat.
Și când pe calea de vecinicie
Veți plecă sarbezi, tremurători,
Pe fruntea voastră moartea să scrie:
Dujmani ai țării! Cruze vânăzătorii!

Alecsandri înse nu disperează. Dimpună cu tovarășii sei de luptă, el se cufundă adânc în vârtejul luptelor politice. Scrie și cântă Hora Unirii: (cetește.) Îndeamnă, însuflețește, prepară spiritele, condieul alunecă scriind rupturi din patriotizmul seu dus până la extas.

Și lupta asta neprasnică și în toate privințele loială și-a avut succesul seu. Muntenia și Moldova și-au ales un singur Domnitor pe colonelul Alex. I. Cuza. Trebuia acum să fie recunoscut și din partea puterilor streine. Turcia, Austria și Rusia erau dușmane și înverșunate contrare Unirei. Franța, Italia și Anglia, înse fiind câștigate din partea delegatului oficios al României, a neobositului Alecsandri, se declarară prietene ale Unirei. Când Alecsandri pronunță în fața lui Napoleon al III, cele 2 versuri născute din sufletul românesc:

„Bonaparte nu-i departe,
Vine să ne dea dreptate,“

marele împărat, îi dăruie pentru țară 10,000 de puști, îi dădu voce să-și aleagă un comandant francez pentru a instrui armata română și-l investii cu cele mai bune sfaturi.

Astfel Alecsandri își realiză, spre bucuria sa și a țării întregi, marele vis al Unirii principatelor.

Sfârșindu-și înalta sa misiune politică, el avea acum destul timp liber, pentru a depăși mai mult sau mai puțin de pe nivelul chestiunilor sociale și a se ocupa și cu natura pe care o iubiă ca pe sufletul seu și scrise neperitoarele sale Pasteluri, din cari și-a împletit cununa de aur a activității sale literare. În partea cea mai mare din aceasta mărgăritare de poezie descrie natura în cele 4 anotimpuri ale sale; în celelalte mai mult s'au mai puțin simțeminte personale. Mai însemnate dintre ele sunt: Lunca din Mircești, Iarna, Concertul în luncă, Sămănătorii, Oaspeții primăverii, Plugurile, Rodica, Bărăganul (Cetește: Iarna și Rodica.)

„Varia“ sunt diferite poezii inspirate în diferite împrejurări. Urmează apoi *Legendele*, în care marele poet cântă gloria vremurilor trecute. Puternica voce a cântărețului străbate adânc în inimile ascultătorului. Pare un Patriarh bătrân, care cu glasul de aramă cântă fala străbunilor, dispăruți în Neant pentru-ca odată iară să vie să-și vadă cursul operelor începute de ei. În aceste legende, străbătând prin pânza romanticizmului francez, găsești figuri miraculoase, eroi români cari singuri se luptă cu năprasnicile oarde cari potopesc mândra țară românească și-i ard holdele, aprind satele, omoară bătrânii, sugrumă copiii, jefuesc avutul săracului, necintesc cinstea, duc pe nevinovați în robie... Cu brațul lor de fer ei spulberă pe barbări și-și mântue moșia, își scapă țara de oarde.

În „Dan căpitan de plai“ se vede atât de plastic adânc săpatul patriotism al nemuritorului nostru bard. Dau luptă alătura cu Ursan, înving și mor amândoi pentru țară.

Tot iubirea față de țară i-a inspirat și marele poem: „Dumbrava roșie“, în care desfășură lupta Moldovenilor din codrul Cosminului conduși de Ștefan cel Mare în contra mândrului crai polonez Albert. Polonezii făcuți prinșonieri sunt înjucați la jug și Românii ară cu ei, iar pe arătură seamănă ghindă, din care răsare: Dumbrava roșie.

Mai amintesc ca foarte frumoase legende: Hodja Murad pașa, Răzbunarea lui Statu-Palmă, Sultanul și Becri Mustafa, Gruî-Sânger, Pahod na Sybir, care descrie jalnicul convoi al celor exilați pe stepele troenite ale Siberiei, apoi „Latina Gintă“ poezie cu care Alecsandri a câștigat cupa dela Montpellier, fapt prin care și-a ridicat neamul la o cinste și nivel intelectual de valoare.

În „Ostașii noștri“ cântă plecarea dorobanților și vânătorilor români pe câmpul de luptă:

Plecat-am nouă din Vâslui
Și cu sergentul zece
Și nu eră zeu nimăru
În piept inima rece...

Admiră vitejia vultanilor români:

Colo 'n Plevna și 'n redute
Stau păgânii mii și sute,
Stau la pândă tupilați,
Ca zăvozi de cei turbați.
Las să șadă mari și mici,
Trageți hora măi voinici!

Ne-a veni și noauă-odată
Zi de plată și resplată,
Să-l aducem la aman
Pe Gaziul de osman:
Vie... ura la Balcani,
Trageți hora măi Curcani.

Iar când prevede succesul vitejei Curcanilor români, plin de entuziasm scrie: „Oda ostașilor Români!“

Productivitatea lui artistică înse s'a manifestat cu toată forța și pe terenul dramatic. A scris mai ales drame sociale, comedii, în cari combătea dela început până la sfârșit relele din țară: În „Iorgu dela Sadagura“ biciuă pe ciocoi, cari imediat ce trec granițele țării, încep a o hulii; pentru îndrăzneala sa înse de a zeflemiză pe acești ciocoi și mai ales pentru rolul dat grecului Kir Agamemnon Kiulafoglu, eră cât pe aci să fie trimis în vre-o mănăstire pustie.

Alecsandri înse nu se teme și continuă cu curaj lupta, scrie a doaua comedie de năravuri „Iașii în carnaval“ în care Alecu cântă:

Intr'a păpușilor țară
Din hotară la hotară
Am văzut și buni și rei
Și cu duh și nătărăi.

Unii mândri și 'ngâmfați
Ca beșici cu vânt umflați;

Alții vrednici patrioți,
Dar mai vrednici patrihoți,
Latră, urlă turios,
Pân' ce-apucă câte-un os.

În cea țară de păpuși
Tălharii poartă mânuși
Și se jură pe dreptate
Că li-s mânila curate.

Autorul însuș spunea, că din cauza acestei comedii s'ar fi ținut sfat secret la curte, ca autorul să fie înfrânat și să se pună răgaz pornirilor revoluționare ale tinerimii.

Mai târziu când teatrul național ia un avânt puternic sub direcțiunea artistului de forță dramatică Millo,

Alecsandri scrie zi și noapte piese dramatice, pe cari Millo cu o artă înăscută le interpretă pe înțelesul tuturor. Așa că aproape toate își aveau rezultatul dorit: Sbiciuirea celor păcătoși, apărarea celor buni și nevinovați și ștergerea vițiilor.

„Scrie vr'o 50 de piese, afară de 13 cântece comice, 3 opere, 31 vodeviluri, 10 comedii, 6 drame și 2 feerii făcute în diferite împrejurări și perdute!”

Toate aceste piese n'au natural vre-o însemnătate superbă dramatică. „Prin aceste piese — zice Alecsandri — am încercat, să biciuiesc ridiculele, iar nu principiile; am încercat a infieră nu pe oamenii ce au convingeri, ci pe șarlatanii, cari fac din cele mai sfinte principii o materie de speculă.”

Pentru acela înse, care voește să cunoască societatea noastră de acum-a 50 de ani, n'are decât să cetească piesele teatrale ale lui Alecsandri și o va cunoaște pe deplin. Aceasta-i destul.

La bătrânețele sale a scris cele trei drame de forță ale sale: Despot Vodă, dramă premiata de Academia Română cu marele premiu: Năsturel Herescu. Apoi „Fântâna Blandusiei” și în urmă „Ovidiu”. În Despot Vodă ridică pe ambițiosul Despot, un venetic din Creta, pe tronul Moldovei, dar când parvenitul jefuște ca un tâlhar ordinar vistieria țării, boerii se răscoală în contra lui și-l omoară...

În „Fântâna Blandusiei” preamărește geniul marilor noștri strămoși, al Romanilor reprezentat prin jingășul lor poet Horatiu, care în idealismul seu se înamorează de Getla, roaba unui prietin al seu, disprețuind astfel diferența de castă.

În „Ovidiu” prevestește cu graiul acestui poet nefericit exilat în Tomis (Constanța de azi) viitorul imperiu latin, care se va forma pe țărmurii mării negre.

În anii ultimi ai vieții sale trăește ca ministru plenipotențiar al României în Paris. Aici atins de receață, la dorința sa fu adus în patrie, unde pe moșia Mirceștilor se stânse cel mai mare cântăreț al neamului românesc în a. 1890, 22 august. Cu el se stânse:

„Acel rege-al poeziei, vecinic tiner și ferice,
Ce din frunze îți doinește, ce cu fluerul îți zice,
Ce cu basmul povestește — veselul Alecsandri!”

V. Nițescu.

Roata lumii.

Apururea mișcând, se 'ntoarce
A lumii roată, dând ocol
Focarului ce-i zicem: Soare,
Svârlit în infinitul gol.

Ea poartă trupuri uriașe
De munți ce-și tae loc în zări, —
Spăimântătoare, adâncuri pline
De oceane vaste și de mări.

Și nu se sdruncină din drumu-i,
Nici munții grei nu se clintesc,
Nici apele ne-astâmpărate
Adâncurile nu-și golesc:

E-o tănuită cumpănire
Ce în deșert ne încercăm
Să o cuprindem cu gândirea
Noi câți pe dânsa furnicăm.

Părând eternă, se întoarce
De mii de ani, cum socotim,
Inconscientă că rodește
Și că suntem, și c'o să fim.

Din frageda copilărie
A pestrițatei omeniri,
Mulți totuși s'au pornit pe truda
Necentenitei străduiri,

Să-i afle toată-alcătuirea
Și legătura 'n univers,
Și să pătrundă 'ntunecimea
Atâtor secolii ce s'au șters.

Și iată-i ridicând mormane
De 'nchipuiri, și-acestea par,
Pe mintea noastră măsurate,
Adeveriri ce nu dispar;

Au tras, din tot ce e în lume,
Anume legi, le-au zis firești,
Croiră-apoi o origină
Ființii noastre omenești;

Putură să 'nțeleagă-anume
Puteri, anume-alcătuirii,
Le-au aplicat, le-au dat mișcare,
Le-au botezat: descoperiri;

Și astfel, între presupuneri
Și între-anume realități,
Ne naștem și luăm din viață
Ce ni se 'mparte în bucăți;

Trăim și nu ne știm finitul,
Ferindu-ne să ni-l ghicim;
Chiar dacă ne scârbim de viață,
Încunjurăm să ne-o zdrobim;

Ne place să ne ducem crucea
Neîmpăcatelor dorinți,
Să ne muncim între speranțe,
Desamăgiri și suferinți;

Și ne întoarcem, ca și roata
Neodihnitului pământ,
În jurul nostru și-al vieții,
Pe fraged fir cu legământ.

De unde-a început, și care
Să-i fie capătul firesc,
Remâne taină 'n re'noirea
Acestui neam zis omenesc...

N. Radulescu-Niger.

Marele pipaș.

Redeșteptare.

(Urmare.)

El își dădea cea mai mare îngrijire ca să fie cât se poate de bine în noul său costum. Ceea ce era contra principiilor ideilor socialiste; de-orece ei profesau că dacă ești cu idei democratice, trebuie ca și îmbrăcămintea să corespundă acelor idei. Astfel unii dintre cei mai aprigi propagatori ai acelor idei nu se spălau cu septămânilor. Costica nu ajunsese atât de departe, însece se atingea de îmbrăcămintea, era foarte neglijent. Din contra Ruso, când intra în saloanele din lumea bună, ducea cea mai mare grijă pentru a se prezenta cât se poate mai bine în îmbrăcămintea sa.

De astădată Costică imită pe Ruso și în privința aceasta. Cum preceptorul său pretextă că trebuie pentru ca să capareze lumea din societatea bună, un exterior seducător, astfel și Costica doriă ca Viorica când va arunca cea dintâi privire asupra lui, să rămăe cât se poate de încântată. Dând pinteni calului cu biciușca în mână, după o oră și jumătate ajunsese acolo unde îl dusesese calul în galop.

Cele câte-va cuvinte cu care îl întâmpină un servitor, că boerii au plecat la Piatra pentru vr'o două săptămâni, nimiciră toate planurile și iluziile atât de frumos clădite în inima și în sufletul său.

El rămăse sdrobotit cum nu se așteptase la acea veste că boerii au plecat. Ce însemnă acest lucru când altădată abia așteptau Măreștii cu fiica lor întoarcerea sa în mijlocul lor? Acuma, togmai acuma, să plece ei! Aceasta nu-i un semn bun, zise el singur, alergându-și calul prin șanțuri, suișuri și gropi, fără a mai băgă de seamă ce-i în jurul lui, așa o luase la goană.

Nește lucrători de câmp zăbind pe călăreț și cal a căruia coamă fâlfăiaă împrăștiată în toate părțile, priviau uimiți. Lor li-se părea că în tot momentul va fi călărețul trântit la pământ de goana cea neprasnică.

În acele momente de grea cumpănă, Costică simția că amorul lui era biciuit de chinurile gelosiei. El își aduse aminte cum Viorica îi spusese de-o prietenă din institut, care era fiica lui Lupan, ajuns de curând prefectul din județul Neamțu.

Când ajunsese acasă, Costică află că la mama lui venise o cocoană în vizită, care se numia cocoana Raluca.

Tot odată el auzise din întâmplare, că prefectul are și un fiu care studiază la Paris.

Ajuns acasă, nu-și găsiă locul, viermele gelosiei îl frământă puternic, fără de a putea vedea ceva mai verosimil; în vâlmășeala ideilor sale nu era capabil să facă nici o concluziune.

„Să intru la mama. Cocoana Raluca cu gura ei de briciu trebuie să știe ceva mai mult relațiile Măreștilor. Acum înțeleg eu că pentru ce părinții mei nu au amintit nimic despre Mărești.

Îndată ce intră el în casă, cocoana spuse că se vorbește în ținut că Viorica se mărită cu tinerul Lupean.

Inima lui Costică era să se sfășie auzind aceasta veste atât de adânc tăietoare în viața sa, în destinul său.

El părăsi interlocuțoarea cu fața palidă, cu ochii plecați la pământ; intră în camera sa cu pași șovăitori. Peptul său înnădușit de durere numai printr'un plâns amarnic putu să se ușureze încât-va de chinuri.

După câte-va ciasuri de frământări, când dădu față cu părinții săi, se prefăcu că este foarte liniștit.

Ceea ce contribuia mai mult la chinurile lui Costică, era împrejurarea că ori și unde își arunca privirile, îi aduceau aminte trecutul. Obiectele atât de scumpe odată pentru el îl făceau de-i sângeră inima. Intre altele erau două fotografii ale Vioricei, una în albumul său, primită dela ea de ziua nașterii lui și una în care ea se uită cu zimbetul ei nevinovat, fiind în brațe un porumb alb pe care el singur i-l dase.

El luă fotografiile și le închise într'un sarter privind la imaginea zimbitoare a Vioricei.

„Am să ascund tot și dacă aș putea aș părăsi aceste lucruri, să nu me mai întorc nici odată aici. Dar n'am ce face, cum aș putea să spun părinților mei că aș dori să me duc departe, departe de aici?

Caută să tac și să răbd.“

După câte-va zile și nopți albe, Costică primu o scrisoare dela George în care el îl invită să vie la moșia mătușii sale unde era George și să petreacă acolo împreună.

George se siliă din toată inima pentru a face mulțumirea prietinelui său, care îndată și veni în urma invitației sale. Amândoi alergau și făceau excursiuni lungi cu pușca pe umăr, prin împrejurimi. Străbăteau locurile cele mai neumblate.

Prin oboseala ce o simția Costică, George văzu că prietinelui său începă să nu mai sufere cu atâta greutate chinurile sufletești.

Oftatul ce îl sloboziă în fie-care moment, începă a-l mai rări. Iar noaptea nu mai veghiă cum făcea după sosirea sa la început. Când se apropiă toamna, timpul de a plecă la Iași pentru ca să urmeze la cursuri, ei plecară împreună. Costică, în urma sfaturilor ce i-le da ideile socialiste, făgădui că îl va ascultă.

Dar ei nici nu ajunsesă bine în Iași și Ruso cu compania lui nu-i mai dedeau pace, așa încât sfaturile cele binevoitoare ale lui George le uită Costică, cum îl ademeniră din nou propovăduitorii lui.

Lui Costică, în starea lui sufletească, cum nu putea uită pe Viorica, i-se cerea ca să se ocupe cu o activitate febrilă.

Cât petrecuse cu George împreună în vacanță, începă a-și duce povoaara sufletului său încărcat de dureri mai ușor; dar îndată cât părăsi viața ce o dusesese la țeară și intrase în zidurile orașului, începă din nou a se gândi mai mult la trecut, făcând asemănare cu prezentul care prin muncă putea să-i aline în cât-va suferințele.

Li veniă o ciudă, o ură când priviă la lumea de afara și își închipuiă că nu-i ființă mai nenorocită decât el.

Astfel umblă să-și înnăbușiască prin muncă durerile sufletești. Îi era acum indiferent scopul muncii lui. Pierduse din avântul ce îl simția altădată.

XV.

Nouoreanu mergând într'o duminică în Postul Paștilor la biserică, vede pe un jidănuț de ai lui Strul cum strigă trecând pe lângă biserică; „Popă te-ai îmbăt“.

Nouoreanu, la obrăznicia jidănuțului, îi rade două palme. Acela văzând pe boerul și simțindu-i destul de

bine pedeapsa ce i-o dase, se aruncă în genunchi, rugându-se de iertare.

„Ce-i cu tine, afurisitule de ludă! Așa ați ajuns voi de departe cu obrăznicia voastră să ve bateți joc în gura mare de preoții noștri și de biserică! Ve voi învăța eu minte.“

După ce îi mai dete vr'o câte-va lovituri și cu bastonul, intrând boerul în biserică, văzū că nu eră nici un bărbat. Erau numai femeii și copii.

După terminarea slujbei, el se duse spre cârciuma lui Strull. În drum îi eși înaintea un țeran care abia se mai ținea pe picioare; acela când văzū pe boer, își luă căciula din cap care îi căzū jos din mână rostogolindu-se în țărină „Să-ă-rut dreap-t-a“ gângăni el; iar când termină, picioarele i-se împleticiră și căzū grămadă la pământ. O hârtie tipărită ce o scăpase din mână căzuse jos în țărină. Noureanu se pleacă și ia hârtia, ca să vază ce este?

„Cine ți-a dat-o asta, mă?“ întrebă boerul.

„J-i-i-d-a-a-nu-l“.

„Care, Strull?“

„Nu ce-l-a-l-a-lt de-e-la-a la-a-și.“

Noureanu se uită la foaie. Eră o hârtie tipărită în tipografia lui Șolomnescu, care conținea unele precepte socialiste promițând țeranilor că li se vor face drepturi. Dar pentru îndeplinirea acestui scop să deie fie-care țeran câte cinzeci de bani pe lună. Cu paralele ce se vor adună din contribuții, să umble aceia cari se interesează pentru binele lor să ajungă la putere și pe urmă vor căpăta poporeni pământuri. Noureanu se depărtă lăsând pe țeran trântit în țărină borborosind. „Sărut drea-p-t-a“.

Înaintea cârciumei lui Strull văzū Noureanu o mulțime de poporeni cheflii. Unii strigau închinând cu sticlețele, „când vor ajunge ei vremurile acele“ să li se împartă moșiile proprietarilor, atunci are să fie bine de ei. „Atunci să trăim noi!“ strigau ei.

„Mai adă o cinzeacă, jupâne crășmar“. Strull togmai venia cu sticlele pline de rachiu.

„Sirut mâna, chichinașule“.

Noureanu întorcându-se cu dosul spre el, după ce-i aruncă o căutătură cruntă, zise cu cuvinte răstite oamenilor:

„Dar voi aici măi ticăloșilor? În loc să ve duceți la biserică, stați în cârciumă. Cărați-ve acasă“.

Cu tot respectul ce îl aveau oamenii față de boer, ei nu puteau să se supună ca să plece repede, afară de vre-o câțiva; ceilalți cu toate că porniră să se depărteze, dar oferiau un spectacol tragi-comic. Unul dintre ei pică jos lovindu-și nasul vânt ca o patlagică, și începū să-i curgă sângele, altul căzū cu fața în sus, alții iară mergeau cântând și chiuind.

Noureanu aruncă o privire plină de mahnire: „Sărman popor, cum te-au corupt jidaniii. Ai ajuns de batjocura lor“. Și întorcându-se ca să nu mai vază pe acești nenorociți, i-se deșteptă atenția prin apariția unui strein care se părea că se ferește ca să nu-l vază. Noureanu zise în sine: „Unde am mai văzut eu această mutră? Mi se pare așa de cunoscută. Dar acum îmi aduc aminte, este chiar așa numitul pedagog dela institutul Bourjon, este Aureanu.“

(Va urmă.)

Elena Aron Densușianu.

Cum iubesc fetele.

De Guy de Teramond.

La ușa tinerului Barberini bătū un muncitor îmbrăcat în bluză soioasă. Muncitorul își învărtia zăpăcit pălăria în mână, iar tinerul se uită la el surprins. Nu-l văzuse nici odată. După un răstimp de tăcere, străinul începū să vorbească bălbăit par'că îl strângea ceva de gât.

— Scuzați dle, că vin să ve supăr. Locuim aici în casă și suntem în mare năcaz. Sărmana mea copilă e greu bolnavă. Doctorul zice că nu mai are de cât câteva ceasuri... Tuberculoză... O dle, dta nu știi ce va să zică asta. Nu cunoști durerea părinților, cari își pierd unicul copil. Mi-aș da eu însumi viața, să o scap. Dar nu se poate. Am crescut-o până la etatea de 17 ani—eră modistă biata fată—și când a ajuns să câștige ceva, trebuie să o pierd... O... Doamne D-zeule, de ce me pedepsești așa greu? Ce ți-am greșit?

Nu putū să vorbească mai departe. Il înecă plânsul. Tinerului i-se făcū milă și își scoase portmoneul.

— N'am venit pentru bani, domnule! Slavă Domnului, n'am ajuns până într'atâta. Altă dorință am eu. Fiica mea... nu știi de ce pomeneste numele dtale și dorește să te vadă. Dl Barberini... dl Barberini... Acestea sunt cuvintele ei. Scuzați dle, văd că ve mirați... Nici n'am știut că locuiți aici. Mi-a spus portarul. Am venit... Nu ve supărați, nu știi nimica și n'am venit să ve cer socoteală. Dta ești bogat, noi suntem săraci... Nu întreb și nu cercetez, dacă a fost ceva între dv., înse nu mi-ar fi liniștită conștiința, dacă n'aș împlini ultima dorință a fiicei mele... Dle... Bunul meu domn, te rog.

— Dragul meu — respunse cam înțepat tinerul — me aduci în mare încurcătură. Îți spun pe cuvântul meu, că tot ce-mi spui îmi este o enigmă. Se poate că nici n'am văzut vre-odată pe fiica dtale.

— Nu te irită, dle! V'am spus că nu știi nimica... Dar am gândit, că de vreme ce ve tot pomeneste, trebuie să fie ceva la mijloc.

— Îmi pare reu și ve compătinesc, dar nu pot să fac nimic.

— O, dle — scância mai departe muncitorul — ascultă-me un moment. Dta nu știi cum sunt fetele. Văd pe cineva și se amorează. Tinerul nici nu știe, câte nopți nedormite are biata fată și câte visuri frumoase își toarce ea, pe urma cărora vine vestețirea. Poate așa a fost și aici. Dta ești frumos și bogat—fiica mea te-a văzut și te-a îndrăgit și nu te-a mai putut scoate din inimă...

— Dar spune-mi măcar ce înfățișare avea fata, poate îmi voi aduce aminte? respunse tinerul Barberini compătimitor.

— Eră o fetiță mică, subțirică, brunetă, îmbrăcată tot-de-auna cu haină închisă și avea o pălărie roșie răsfântă dindărăt.

Tinerul începū să-și aducă aminte. O văzuse de câteva ori pe scări. Nu eră frumoasă. Fată de toate zilele, cum vezi sute altele. N'avea nimic atrăgător. Își aducea prea bine aminte acum că de câte ori se întâlnea cu dânsa, tot-de-aună se uită la el pare-că ar fi vrut să-i spună ceva. Une-ori se opriă în loc și așa se uită la el. Dacă i-ar fi zis un cuvânt, biata fată în fericirea ei poate i s'ar fi aruncat la picioare. Acuma i se deslegă și enigma cu buchețelele

de viorele, pe care o mână necunoscută i le puneă din când în când la uşe. Simbolul amorului tănuit şi resignat! Nimic nu vrea decât a iubi, poate nici nu cere să fie iubită, ci se topeşte numai de dor. Tinerul se emoţionă.

— Dragul meu — răspuse Barberini încet — aş fi foarte fericit, dacă aş putea să-ţi ajut, dar nu ştiu ce-i de făcut.

— Dle, — imploră muncitorul — vino la patul fiicei mele bolnave. Fă-o aceasta în hatărul meu, în hatărul fetei muribunde.

— Cu dragă inimă. Să mergem.

Muncitorul conduse pe tiner într'o odaie curăţică. Razele de soare se furişau pe fereastra încărcată cu glastre, răspândind în odăită o lumină slabă. Într'un colţ eră patul alb cu fata bolnavă. Galbină ca ceara, numai pieptul obosit se ridică în respiraţie, arătând că mai este o scânteie de viaţă în trânsa.

Dormiă, înse la deschiderea uşii îşi ridică ochii şi zărind icoana tănuită a inimei sale, îşi reculese ultimele forţe.

— Ah, dta aici? De ce ai venit?

Tinerul se uită împrejur şi văzând că părinţii au eşit în cealaltă odaie, — să plângă, răspuse apăsător:

— Fiind-că te iubesc.

Braţele fetei svâcniau de fericirea cea mare şi cuvintele tinerului îi mânase sângele în buzele palide, de pe cari ingerul morţii smulse de mult trandafirii vieţii. Uitase un moment boala teribilă de care suferiă, dar curând iarăşi se deşteptă la realitatea crudă: că pe pământ pentru dânsa nu mai este bucurie şi mângăere şi într'un ton plin de resignare repetă întrebarea:

— De ce ai venit?

— Doar ţi-am spus, — răspuse tinerul întristat. Te iubesc şi ţi-am cerut mâna. Ai să fii soţia mea, numai să te tãmadueşti. Aşă e, că te vei tãmadui?

În ochii bolnavei se ivi o flacără mistuitoare, obrazii îi ardeau de ferbinţea şi îi erau roşii ca trandafirul ce imboboceşte în zorile zilei pe urma primului sărut al primăverii.

— Da, me voi tãmadui — şopti ea dulce. Me voi tãmadui... me simt chiar mult mai bine. Dar când îmi aduci veriga de logodnă? Nu-i aşă că-mi vei aduce veriga?

Tinerul îşi trase de pe deget inelul de smarald şi-l puse pe degetul uscat al fetei.

Cine poate să descrie această fericire? Din ochii micei bolnave izvoriră şiroaie de lacrimi şi faţa i-se aprindea din ce în ce mai mult. Din când în când îi veniă sughiţ şi nu putea să vorbească. Istovită căzută pe perină mica mireasă — mireasa morţii. Mâna ei eră în mâna tinerului, care priviă zguduit la lupta între viaţă şi moarte.

— Ce bun eşti şi cât de fericită sunt eu!

Ultimele cuvinte abia se mai puteau înţelege. Moartea cu mâna ei de ghiată o strângea de gât. S'a despărţit uşor de viaţă. Ducea închisă în inima sa minciuna nevinovată a aceluia, pe care în taină atât de mult îl iubiă.

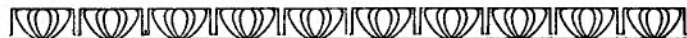
Tinerul îngenunchiă lângă pat şi trimise la cer o rugăciune după sufletul care a sburat.

— Dle, îţi mulţumesc. Dumnezeu te va respălăti. Nu te supără, că sermana mea copilă... şi cu aceasta

scoase inelul din degetul moartei şi-l întinse tãnrului.

Tinerul înse, fără să zică un cuvânt, respinse mâna bătrânului muncitor, şi întorcându-se îşi şterse o lacrimă.

— Lasă să ducă cu sine ca suvenir inelul meu de lo.... inelul meu.

Descântec de cias reu.

Fugi cias reu
Din trupul lui N.
Din creerii capului,
Din faţa obrazului,
Din vederea ochilor,
Din auzul urechilor,
Din gârliciul nasului,
Din turtele măselelor,
Din rădăcina dinţilor,
Din toate nodurile,
Din toate cioşelele.
Şi te du unde cocoş negru nu cântă,
Unde mâţa nu se miaună,
C'acolo-i o fată feciorită
Cu cosiţa 'n cincii pletită,
Şi ţi-a face casă
Şi ţi-a face masă,
Că tu de nu ti-i cără
Eu cu maiu că oi da
Şi cu frigarea te-oi împlântă.

La rostirea descântecului acestuia trebuie un *maiu* şi o *frigare*, cari se pun înapoia respectivului bolnav. Frigarea înse se împiântă în pământ şi aşă împlântată stă până după rostirea descântecului, când apoi se ia maiul şi se loveşte cu el frigarea ca să între şi mai afund în pământ, în semn ca aşă să între reul din bolnav în pământ precum a intrat frigarea.

Descântecul acesta se rosteşte de 9 (nouă) ori, repeţindu-se după fie-care rostire cele de mai sus.

Vicus.

Cugetări.

Ori câte virtuţi ar avea un om, nu-l admirăm cătuşi de puţin, dacă n'are virtutea care ne-ar putea fi nouă de vr'un folos.

*

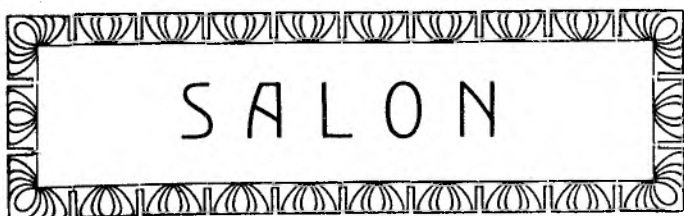
Admir pe omul care e bogat cu duhul şi independent cu caracterul; îl admir, dar îl plâng.

*

Omul nu poate să inventeze de cât aceea ce a creat Dumnezeu.

*

Spiritelor mici, le lipsesc ideile; spiritelor mari, le lipsesc cuvintele.

Zile fără soare.

Cu mulți ani înaintea de asta se înjghebase o căsătorie, într'un cătun ascuns. Fata eră tineră și nu atrăgea cu frumsețea. Feciorul eră chipeș și din oameni de frunte.

Când să-și țină nunta, moare mama miresii, și pregătirile de veselie au fost întrebuițate la ceremoniile de înmormântare.

Și ce muiere fusese Vlăsoaia! Au plâns-o cu toții, dar mai mult se îndurerase mirele. Remase bietul fecior încă de tiner fără părinți și singur trebuia să îngrijească de frații mai mici. Fetele cele mai de frunte și mai frumoase l-ar fi vrut de bărbat, dar el în toiul năcazurilor își îndreptă gândul și pasul către lelea Vlăsoaie, femeie înțeleaptă și străduitoare, bună de inimă și neuricioasă, care nu-și închise ușa în fața lui Ion.

Chivuța abia se desprindea dintre băete. Făcea și ea, ce o învăță mamă-sa, și ascultă cu sete sfaturile mamei, care-și simția sfârșitul. Și zburdalnicul Ion s'a oprit la Chivuța, ca să înceapă cu ea viața, pe care datori erau amândoi s'o trăiască.

Tinera nevestă nu călcăse pragul școlii și nu eșise din hotar. Știa să cetească cu buchi — și stia să-și pună toată încrederea și nădejdea în atotputernicia Tatălui din ceriu. Bărbatul umblase prin lume, pățise multe, și eră învățătorul cătunului.

Semnul reu se arătase deja în pragul căznicii lor. Sărăcia nu-i înconjură, iar neajunsurile se grămădiau zi cu zi. Dar nevesta: „Ascultă, omule, pentru Dumnezeu, nu-ți pierde nădejile. Om munci și noi ca alții, ne-om strădui și-om adună cu ce să trăim și noi în rândul oamenilor cinstiți!”

Și au început a agonisi. Dar greutățile se adunau și ele. Familia s'a înmulțit și femeea nu avea să lupte acum numai cu un bărbat, fără încredere în ziua de mâne, ci avea să crească și doi băieți. O fetiță le murise în anii cruzi. Bărbatul eră ocupat în altă parte, avea de lucru cu slujbașii bisericii și cu diregătorii satului — iar Chivuța remănea de multe ori singură peste noapte. Veghia și plângea. Nu-i eră de ajuns cu truda de peste zi.

Ion se înduioșă a doua zi, dar n'avea tăria să-și repare greșala.

Când eră copilul cel mai mare, Ioniță, de 8 ani, s'a pornit o boală lipicioasă și dascălița a ramas într-o săptămână iară singură, adecă numai cu dascălul.

Obidita mamă își perduse și singura mângăere, care-i împrumută truditei sale vieți o țință și care o făcea să-și uite toate durerile.

Au trecut și cei opt ani, trăiți fără de nădejde, de pe-o zi pe alta, și le-a dat Dumnezeu un al patrulea copil, și apoi a urmat al cincilea și al șaselea.

Bucuria deschise iară ușa dascăliței, dar cu ea de odată îi intrară în casă și vechile năcazuri. Băr-

batul se împrietinise bine cu obiceiul seu de demult în vremea când nu mai avea pentru cine se trudi, și nevasta se deprinse iar să priveghieze, legănându-și copiii.

Dar e mare, nemărginită, dragostea de mamă. Și când și-a văzut copilul cel mai mare umblând la școală, și-a uitat toate suferințele din șapte ani. Au hotărât, să facă om din el. L-au crescut la școli, și l-au dat la învățătură și pe al doilea. Cu al treilea n'a mai biruit.

Un șir lung de ani dascălița n'a cunoscut odichnă, îngrijindu-se de băieții ei dela școli: dovada strădaniei sale, fala familiei și mângăerea din urmă a ei...

Și i-a ajutat Dumnezeu să-și treacă băieții prin școli. Familia dascăliului a început a fi respectată în toată împrejurimea și bucuria nevestei și mamei, care nu cunoscuse piedecă și trudă până ajunse aici, eră mare.

Mai avea un dor. Să-și vadă barem pe copilul cel mai mare la casa lui. Dar când scăpase de griji, când așteptă și ea o zi de bucurie, după atâta strădanie și luptă, ea, care nu știea ce e boala, a căzut la pat.

Și a trăit un an în suferințe omoritoare. Bărbatul, moale de inimă, îi luă și nădejdea, ce-i mai licăria, iar boala o mistuia mereu.

Chinurile trupești și mai ales sufletești o făcură să nu se mai lege de viață. Ea, sufletul unei familii, inima bună și neșovăitoare, soarele cald și blând al unor odrasle bine dezvoltate — nu avea dela cine să împrumute nutremânt pentru zilele, ce vor urmă.

Și a trebuit să treacă din lumea asta îngustă, înainte de a fi putut duce cu sine barem raza caldă și luminoasă a unui soare de primăvară. S'a așternut zăpadă pe mormântul ei îngust și s'au vărsat în urma ei câteva lacrimi fierbinți.

S'a împlinit anul, de când a înghițit-o pământul. Unul din copii s'a dus la biserică, unde a spus o rugăciune pentru sufletul neuitatei sale mame, al doilea se va fi gândit la buna lui mamă, la înmormântarea căreia nu putuse fi de față — iar cei din preajma mormântului s'au înțeles să amâne parastasul pe altă dată...

Oare s'a aflat care-va dintre cei din urmă, să-și îndrepte pașii spre mormântul, care cuprinde remășițele unui suflet atât de bun, de prețios și nevinovat!?

Dionisie Stoica.

Eticheta în societatea din Washington.

Dna Maud Pancefote publică în revista americană „Ninetcenth Century“ un interesant articol asupra etichetei societății din Washington, capitala Statelor Unite.

„In Washington, — se zice în acest articol — se dau mai puține baluri decât în alte părți, ceea ce se explică în parte prin lipsa de bărbați tineri, de oare-ce Washington nu este un oraș comercial. Băieții, îndată ce se fac mai mari pleacă, pe când fetele rămân acasă. Când o fată tineră este introdusă în societate, ea este numită „bobocel“, iar părinții aran-

jează după amiază o sindrofie cu ceai, la care sunt invitați toți cunoscuții. Amicii au frumosul obicei de a trimite buchete de flori „bobocilor“.

Este o privesc frumoasă când vezi un astfel de „boboc“ la prima serată îmbrăcat în muselină albă și înconjurat de aceste trofee, cari sunt aranjate pe mai multe mobile.

În contactul din timpul copilăriei domnește multă libertate rațională; este permis băieților și fetelor să se preumbe împreună pe jos, călare, sau în trăsură. Un tiner poate să facă o vizită unei fete tinere, în lipsa mamei ei de acasă. La întrebarea dela ușa se trece în chip foarte genial asupra absenței ei. „Primesc damele?“ Răspunsul: — „Miss Mary este acasă“ deși mama a plecat sau este în alt apartament.

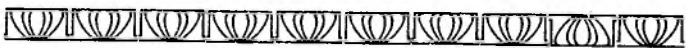
De oare-ce acesta este un obicei local, mama economisește foarte mult timp și n'are trebuință să fie de față, mai cu seamă de pildă când are gust de cetit. Afară de aceea tinerii „Le beau și la belle“ — așa sunt numiți aceștia, — învață să se cunoască mai bine.

Facerea de vizite în Washington a căpătat o deosebită dezvoltare, de oare-ce atât cei mari cât și cei mici, au aceeași zi de primire. Dacă „vizită de digestie“ nu se face personal în ziua de recepțiune, atunci stăpâna casei consideră pe oaspe ca lipsit de politeț.

Strade întregi au zile anumite de recepțiune, ceea ce este foarte comod, de oare-ce în chipul acesta lesne poate trece cine-va dela o casă la alta.

Aproape în fie-care zi din săptămână, din decembrie până în timpul postului, sunt primiri oficiale, la care fie-care ia parte cel puțin odată în acest sezon. Din cauza marelui număr de vizitatori, soțiile ministrilor, etc. etc., roagă pe mai multe dame din cunoștințele lor ca să le dea ajutor, adică să stea în jurul ei, să converseze cu oaspele și să le servească ceai. Una dintr'aceste dame se îmbracă foarte elegant, dar fără pălărie, astfel încât oaspele poate să vadă îndată cine primește“...

Olimpia.

L I T E R A T U R Ă .

Premiile Academiei Române. *Premiul G. San-Marin*, în sumă de 2.000 lei, dimpreună cu procentele acestui fond până la acordarea premiului (deciz. 6 martie 1895), se va decerne în sesiunea generală din anul 1910 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Expunerea tuturilor felurilor de intervențiune a Statului și relațiunile dintre capital și muncă, în folosul muncitorilor“. (Deciz. 11 aprilie 1905.) Terminul prezentării manuscriselor la concurs este până la 1 septembrie 1909. — *Premiul Princesa Alina Știrbei* se va decerne în sesiunea generală din anul 1914 pentru cea mai bună scriere în limba română despre: „Principiile morale și creștinești de cari trebuie să se conducă părinții în educațiunea copiilor lor.“ (Deciz. 6 aprilie 1902.) Această scriere va arăta în mod metodic legile morale cari trebuiesc să conducă pe om în viață și mijloacele ce trebuie întrebuințate de părinți și de crescători, pen-

tru-ca germeii cerințelor morale să fie dezvoltați și înțăriți treptat în inima copiilor și a tinerimii, pentru-ca voința acestora să fie îndrumată cu constanță spre tot ce este bun și virtuos, precum și spre îndeplinirea datoriilor multiple ale omului; în fine pentru-ca copiii și tinerimea să fie de timpuriu astfel conduși, ca germeii celor bune să nu fie slăbiți înrânșii, iar germeii celor rele să nu fie opoșiți și încurajați.“ (Din Actul de donațiune.) Premiul este de 8.500 lei, în care sumă se cuprinde premiul autorului și cheitulele de tipărirea scrierii (de minimum 30 coale de tipar garmond) în 1.000 exemplare, din cari 800 ale autorului și 200 ale Academiei. Terminul prezentării manuscriselor la concurs este până la 1 septembrie 1913.

În edițiunea Academiei Române au mai apărut: „Studii geologice și paleontologice din Carpații sudici“. IV. Fauna juratică din Buceci, de dr. Ioan Simionescu profesor la universitatea din Iași. Cu 24 figuri în text și 4 tabele litografiate. Prețul 1 leu. — „Însemnătatea hartei țerii, pentru istoria patriei și a neamului“, de generalul C. I. Brătianu, membru corespondent al Academiei Române. Prețul 60 bani. — „Suprafețe cu nivel isometric, o nouă clasă de suprafețe“ de George C. Iuga, doctor în științele matematice, profesor de liceu în Brăila. Prețul 50 bani.

Ramuri. Sub titlul acesta dl Z. Bârsanu, tinerul nostru scriitor și actor dramatic cu talent, a publicat în editura institutului „Luceafărul“ din Budapesta un volum de nuvele, schițe și impresiuni. Autorul atât de mult aplaudat pe scenă, pe care cu durere nu-l mai vedem în serviciul Societății pentru fond de teatru român, are și pe terenul literar un nume binecunoscut. Dsa a publicat atât poezii, cât și romane multe, cari au fost bine primite de publicul cetitor. Volumul de față asemenea va fi cetit cu plăcere. Avantajul autorului este buna limbă românească de care se servește. Prețul 2 cor.; pentru România 2 lei 50 bani.

Bibliografia Românească veche (1508 — 1830). Din aceasta importantă publicațiune redactată de dnii Ioan Bianu membru și bibliotecar al Academiei Române și Nerva Hodoș bibliotecar ajutor tot acolo, a apărut fascicolul prim din tomul II. 1717 — 1750. Publicațiunea menită a face mari servicii filologilor noștri, a apărut în edițiunea Academiei Române. Prețul 5 lei.

Calendarul Unirei pe 1906 a apărut la Blaj cu un cuprins variat și bogat. Afară de partea calendaristică cuprinde lucrări literare, proză și poezii, câteva portrete, informațiuni economice și alte notițe folositoare. Pe cuverta calendarului o ilustrație reprezintă catedrala din Blaj. Prețul 50 fileri.

Cel mai vechiu dicționar latino-românesc. Profesorul Gr. Crețu din București petrecând în vara trecută șese săptămâni la Blaj, a studiat acolo cel mai vechiu „dicționar latinesc-românesc“ tradus după una din primele trei ediții ale „Dicționarului latino-unguresc“ al lui Albert Molnár, Nürenberg 1604 și 1711 și Heiderberg 1721, de Teodor Corbea, fiul ieromonahului Ioasaf dela Brașov. Rezultatul studiilor sale le publică în o broșură la București. Prețul 50 bani.

Conferența dlui Tocilescu la Viena. Dl Gr. G. Tocilescu, membru al Academiei Române, a ținut la mijlocul lui noiembrie o conferență în societatea „Eranos-Vindobonensis“ din Viena despre descoperirile făcute de dsa la Adam Klissi în Dobrogea.

Curs de geografie. In editura librăriei Ciurcu din Braşov a apărut o nouă carte de şcoală: „Curs practic de geografie“ pentru şcoalele populare, lucrat pe baza planului ministerial, în patru cercuri concentrice, de Iuliu Vuia director şi învăţător. Cu numeroase ilustraţiuni şi harte. Preţul 70 fil.

TEATRU ŞI MUZICĂ.

Matineu literar-muzical în Oradea-mare. Reuniunea de cântări „Hilaria“ din Oradea-mare a luat hotărîrea, ca la 10 decembre n. la orele 11 din zi, să aranjeze un matineu literar-muzical în sala cea mică a otelului „Arborele verde“. Dorim ca la acest matineu să asiste mai multă lume decât la serata din septămăna trecută.

Serata muzicală din Arad, pe care am anunţat-o în nrul trecut, precum aflăm din „Tribuna.“ a reuşit bine. Atât tenoristul dl N. Ştefanescu, cât şi pianista dşoara Mărioara Doge, au produs multe aplause. Dl Ştefanescu a stărnit mare entuziasm prin doina din „Moş Ciocârlan“ şi dşoara Mărioara Doge a escelat şi de astă-dată ca o pianistă rutinată. În dansul care a urmat după concert, regină a frumuseţii a fost aclamată dşoara Minerva Ciontea.

Serată teatrală în Alba-Iulia. Reuniunea meseriaşilor şi economilor români din Alba-Iulia a aranjat la 25 novembre o serată teatrală în sala cea mare dela otelul „Europa“. S'au declamat o anecdotă de Speranţă, un monolog (Surugiul) de V. Alecsandri, o poezie (Noi vrem pământ) de Coşbuc; apoi s'a jucat „Millo director“ sau „Mânia posturilor“ comedie de V. Alecsandri. Serata s'a terminat cu dans.

Reuniunea sodalilor români din Sibiu a aranjat sâmbătă la 25 novembre n. convenire socială însoţită cu cântări, declamaţiuni şi joc, în „Unicum“. Corurile au fost dirijate de dl Candid Popa, învăţător la şcoala de aplicaţie de pe lângă Seminarul Andreian. Corul a cântat compoziţii de Humbel, Muzicescu, I. Crişan, T. Popovici. Au fost şi doue solo, şi s'a predat un monolog. La fine dans.

Concert şi teatru în Reciţa-montană. Reuniunea română de cânt şi muzică din Reciţa-montană a aranjat sâmbătă la 24 novembre n. concert de coruri de Vidu şi Dima. S'au jucat piesele: „Inimei nu ai ce-i face“ comedie într'un act de N. Bogdan şi „Paracliserul“ sau „Florin şi Florica“ comedie într'un act de V. Alecsandri. După teatru dans.

BISERICĂ ŞI ŞCOALĂ.

Înfiinţarea episcopiei gr. or. rom. în Timişoara a făcut un pas înainte. Cetim în „Drapelul“ că incurând s'a ținut în Lugoj o conferenţă de frunţaşi români din Banat sub presiul dlui avocat din Timişoara Emanuil Ungurian. Conferenţa a decis înfiinţarea unei reuniuni de binefacere cu scopul de a adună bani şi a creă fondurile necesare pentru înfiinţarea şi susţinerea episcopiei gr. or. române proiectate la Timişoara.

Noi preoţi militari. Ministerul de honvezi a numit capelani militari de cl. II pe următorii preoţi din dieceza Aradului: Romulus Raţ, Ioan Kőrösladányi, şi Emil Popovici.

Icoanele bisericeii gr. or. române din Lugoj, ascunse încă din 1842 sub pătura funinginei produse de focul cel mare de atunci, precum aflăm din „Drapelul“, se renovează. Un tiner venit din întâmplare la Lugoj, ştiind un precedeu special chemic de a spălă icoanele zugrăvite în ulei, văzând iconostasul mohorit, s'a angajat a-l renová şi cu puţine spese a scos la iveală vechia şi admirabila pictură a iconostasului. Acum tinerul lucrează la înnoirea icoanelor aproape şterse cu totul de pe masivul zid al corului.

Noul protoprezbiter al Vârşeşului. Conzistorul din Caransebeş a întărit alegerea de protoprezbiter al Vârşeşului a parocului *Traian Oprea*, din Moldova-nouă.

Profesor nou la Caransebeş. In locul dlui Enea Hodoş, a cărui trecere la penzie am anunţat-o în nr. trecut, a fost numit profesor la institutul pedagogic din Caransebeş dl Ilie Minea.

CE E NOU?

Hymen. Dl *George Tocit* şi dşoara *Cornelia Vuia* s'au cununat la 26 novembre în Lipova. — Dl *Ioan Ruffiroi*, ales preot în Cernat şi dşoara *Valeria Nistor* s'au cununat la 13/26 novembre n. în Arpătac. — Dl *Vasile Span* şi dşoara *Silvia Corcheş* s'au cununat la 13 26 novembre în biserica gr. or. din Bucium-Sat. — Dl *Simeon Samoildă*, absolvent de teologie şi dşoara *Maria Ioanovici* învăţătoare, s'au cununat la 10 23 novembre în biserica gr. or. din Ruşi. — Dl *Ioan Bălătescu* şi dşoara *Elena Petrovici* s'au cununat la 25 novembre în catedrala gr. cat. din Lugoj. — Dl *Victor Paunescu* şi dşoara *Cornelia Ţapu* s'au cununat la 23 novembre n. în biserica gr. or. din Lugoj. — Dl *Valeriu Puşcariu*, originar dela noi, acuma inginer de mine în România, s'a cununat la 5 19 novembre în Ploeşti cu dşoara *Mărioara Gologan*, fiica dlui N. R. Gologan, mare comerciant acolo. — Dl *Vasile Boroş* absolvent de teologie din dieceza Orăzii-mari şi dşoara *Cornelia Szilágyi* s'au cununat la 23 novembre n. în Bogomir, Bihor. — Dl *Iosif Groza* şi dşoara *Elena Serb* s'au cununat la 13 26 novembre în biserica gr. or. română din Toracul-mic.

Regele Carol — pentru ţerani. Precum se ştie, Suveranul României în anul viitor va serbă jubileul de 40 de ani ai domniei sale. Aceasta aniversare se va serbă printr'un jubileu strălucit. Regele va face o fundaţiune mare pe seama săracilor români. Fundaţiunea se va numi: „Pentru ţerani — Regele Carol“. Ca primul fundator, regele începe subscripţia cu 500.000 lei.

Un nou candidat de deputat român. In cercul Hunedoara făcându-se alegere nouă de deputat, cu program naţional a fost candidat dl dr. *Alexandru de Vaida-Voevod*. Alegerea va fi la 5 decembre n.

Nou avocat român. Dl dr. *Arseniu Caba* a făcut în Budapesta cenzura de avocat.

Bucovina la expoziţia din Bucureşti. Baronul *Niculai Hurmuzachi* a adresat dietei din Bucovina o cerere urgentă ca Bucovina să participe la expoziţia naţională care se va aranjă anul viitor la Bucureşti.

Regele Spaniei se însoară. De mai mult timp zia-rele anunţă că tinerul rege al Spaniei, Alfonso, umblă prin diferite ţeri să-şi caute o nevastă. Acum aflăm că în sfârşit şi-a găsit mireasa. Aceasta e principesa

Eugenia de Battenberg. Logodirea se va și publica în curând. Mireasa și mama vor petrece iarna în Spania. Cununia se va serba la Madrid și va fi de față și părechia regală engleză.

Români bapțiști. Acum se știe, scrie „Drapelul“ că în Ungaria sunt 11.000 bapțiști, dintre cari 4500 sunt Români. Cei mai mulți bapțiști români sunt în com. Arad, unde sunt în 66 comune 1825 bapțiști maioreni, afară de copiii lor, prin cari numărul bapțiștilor din com. Arad e de cel puțin 5000 suflete. În Arad au bapțiștii 2 case de rugăciune. Mai mulți bapțiști sunt în comunele Curtici (150), Buchin (138) și Macea (120). Până de curând apărea și o revistă română în serviciul confesiunii bapteste, intitulată „Lumina Lumei“. Ultimul nr. a apărut în iunie a. c. la Arad, redactată de un fost învățător cu numele George Slav. Autoritățile maghiare administrative sprijinesc respândirea bapțismului printre Români, sperând că prin aceasta îi va putea maghiariză.

Au murit: *Virgil S. Cosma*, absolut de școalele comerciale și candidat de preot, care a apărut și în literatură prin câte-va poezii publicate în foaia noastră, la Beins în 25 novembre n., în etate de 23 ani; — *Văd. Maria Nyéky* n. Șincai, soția fostului preot Ioan Nyéky, în Giulița, la 31 oct. n. în etate de 63 ani.

câte 10 cor., Ioan Gherlan notar F.-Vásárhely 8 cor., Paul Fașie jude Orade, dr. Demetriu Kiss adv., Iosif Vulcan redactor, Clemente Hosszu cassar, dr. Nicolau Zigre adv., Petru Pantya comerciant, Toma Păcală protopop, G. Daraban notar F.-Tót, câte 6 cor., dr. Andrei Ille adv. Tinca, Artemie Sarkadi canonic Orade, câte 5 cor., Gavril Rednic protopretore Vașcău, dr. George Popescu adv. Ceica, văd. Sofia Comloșan, câte 4 cor., dr. Victor Fodor medic militar Orade, dr. Aurel Zigre cand. de adv., Ioan Papp preot militar, Iosif Diamandi comptabil, Pantelie Bugariu inv. Tășad, Ioan Nath fotograf, dr. Nicolau Popovici medic, Aurel Popescu notar M. Lazuri, câte 3 cor., Victor Fildan ca-tichet Beins, Demetriu Vuscan preot Ceișoara Aug. Silaghi intrepriet, Luca Ponoran Orade, Ioan Corbuțiu preot M.-Cséke, Andreiu Horvat ref. consistorial și Popa Mihaiu notar Tășad câte 2 cor., Romul Popa învățător în Less, Cornel Porumb notar și Ioan Zsunk stud. iur. câte 1 cor.

Marinimoșii donatori primească și pe calea aceasta din partea reuniunii cele mai sincere mulțămiri.

Ioan Petra,
cassarul reuniunii.

Mulțămită publică.

Cu ocaziunea seratei literare-muzicale aranjată în sala „Arborelui verde“ de reun. de cântări „Hilaria“ din Oradea-mare la 10 23 novembre 1905 au binevoit a suprasolvi următorii domni: dr. G. Plopu jude la tabla reg. Orade 16 cor., Ioan Mețianu mitropolit Sibiu 15 cor., Demetriu Alb preot 13 cor., dr. Demetriu Radu episcop Orade, Vasile Mangra vicar Orade, dr. Coriolan Pap dir. de bancă, Ioan Papp dir. la căile ferate, dr. Ioan Buna avocat, dr. Petru Țigle adv. Timișoara,

Călindarul săptămânei.

Dumin. a 24-a după Rusalii, ev. 9 dela Luca, gl. 7. v. 2.
„Zis-a Domnul pilda aceasta: unui om bogat foarte...”

Ziua sept.	Călindarul vechiu	Călind. nou
Duminecă 20	† C. Grig. P. Proclu	3 Fr. Xav.
Luni 21	(†) Intra în bis.	4 Barbara
Mărti 22	Ap. Filimon	5 Sava
Mercuri 23	P. Amfilochie	6 Nicolaie
Joi 24	† M. Ecaterina	7 Ambrosie
Vineri 25	P. Clement	8 (†) Zem. Mariei
Sămbătă 26	C. Alipie	9 Leucadia

Proprietar, redactor respunzător și editor: **Iosif Vulcan.** (Strada Áldás nr. 14 296 b.)

„BIHOREANA“

Institut de credit și economii societate pe acții.

CENTRALA ÎN ORADEA-MARE.
— FILIALA ÎN TINCA. —

CAPITAL SOCIAL 600.000 cor.

1. Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri, sau în cont curent și după banii depuși spre fructificare plătește interese de 4¹/₂ %.
- Darea după interesele de depuneri o plătește institutul.
2. Acoardă împrumuturi ipotecare.
3. Acoardă împrumuturi simple țărănești pe obligațiuni cu caventi (credite personale țărănești).
4. Escomptează cambii (polițe), efecte și pretenziuni sigure către casse publice cu scadențe fixe.
5. Acoardă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte (lombard).
6. Acoardă credite cambiale și de cont curent cu acoperire ipotecară, sau de alta natură.
7. Ingrijește afaceri economice și toffelul de afaceri de bancă.

11-12. DIRECȚIUNEA.